

ע"פ 3168/24 - יגאל דוגה נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

בית המשפט העליון

ע"פ 3168/24

לפני: כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ

המערערים: 1. יגאל דוגה
2. שרון עדקי
3. שיא שי עד בע"מ
4. אילון דוגה בע"מ

נגד

המשיבה: מדינת ישראל - רשות המיסים
ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים
(השופטת ש' רנר) מיום 28.2.2024 בצ"א
14753-02-17
ט"ז בכסלו התשפ"ה (17.12.2024)
תאריך הישיבה: בשם המערערים:
בשם המשיבה: עו"ד יורם הירשברג

פסק-דין

לפני ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ש' רנר) מיום 28.2.2024 בצ"א 14753-02-17, בגדרה נדחתה בקשת המערערים לעיון חוזר בצו חילוט זמני שניתן בעניינם.

הרקע לערעור

1. הרקע לערעור שלפני פורט בהרחבה בפסק דינו של השופט ד' מינץ שניתן בע"פ 2344/22 דוגה נ' מדינת ישראל (24.5.2022) (להלן: ע"פ 2344/22), ולפיכך אין צורך להידרש לו לפרטיו. בתמצית יצוין, כי נגד המערערים הוגש כתב אישום המייחס להם עבירות לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון) בסכום של כ-157 מיליון ₪, לצד עבירות נוספות לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977. במסגרת כתב האישום ביקשה המשיבה להורות על חילוט רכוש המערערים - בכלל זאת נכסי מקרקעין, כספים והמחאות - עד לשווי הרכוש בו נעברו העבירות, מכוח

עמוד 1

סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון (להלן: בקשת החילוט). לצד כתב האישום הוסיפה והגישה המשיבה בקשה למתן צו זמני עד להכרעה בבקשת החילוט, שיבטיח מימוש החילוט, מכוח הוראות סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון וסעיף 36(א) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים). בהמשך לבקשה האחרונה, הגיעו הצדדים להסכם מפורט שלפיו ישוחרר למערערים רכוש בשווי (מוסכם) של כ-9 מיליון ₪, בעוד יתר הרכוש יוותר תפוס עד להכרעה חלוטה בבקשת החילוט (להלן: הסכם 2017). ביום 30.11.2017 ניתן על-ידי בית המשפט המחוזי תוקף של החלטה להסכמות הצדדים כפי שפורטו בהסכם 2017.

2. מעת לעת הגישו המערערים בקשות לעיון חוזר בהיקף החילוט הזמני, ומשאלה נדחו - הגישו ערעורים לבית משפט זה. ביום 13.5.2020 נדחה ערעור המערערים (ע"פ 2835/20, השופט ד' ברק-ארז), תוך שניתן תוקף להסכמת הצדדים על פיה ישוחרר למערערים סכום של 440,000 ₪, המשקף תשלומי משכנתא ששילמו בגין אחד הנכסים התפוסים (להלן: הסכם 2020). כשנתיים לאחר מכן, ביום 24.5.2022, נדחה על-ידי בית משפט זה ערעור נוסף (ע"פ 2344/22 הנ"ל, השופט ד' מינץ), תוך שנקבע כי הסכם 2020 לא איין את הסכמת הצדדים משנת 2017 לתפיסת רכושם עד להכרעה סופית בבקשת החילוט; וכי "בעת הזו" אין בחלוף הזמן ממועד מתן הצו הזמני כדי להצדיק בחינה מחודשת של היקף החילוט. זאת, בין היתר, לאור ציפיותם הסבירה של הצדדים כי מדובר בהליך שייארך זמן רב; חלקם של המערערים בהתארכות ההליכים; ביצוע חלקה של המשיבה בהתאם להסכמים; ומתן משנה תוקף להסכם 2017 בהסכם 2020. לצד זאת נקבע, כי אין בהסכמה האמורה כדי ליצור "חסינות" מפני בחינה עתידית של היקף החילוט, וכי בהינתן "נסיבות חדשות המצדיקות זאת או בחלוף פרק זמן משמעותי נוסף" יוכלו המערערים להגיש בקשה לעיון חוזר בצו הזמני לבית המשפט המחוזי.

3. ואכן, בחלוף תקופה נוספת של כשנה ומחצה, ביום 13.12.2023, הגישו המערערים בקשה נוספת לעיון חוזר בצו הזמני בעניין תפיסת רכושם. בבקשה נטען, בעיקרו של דבר, כי לנוכח חלוף הזמן והימשכות ההליכים - הנובעים לשיטתם מהתנהלותה של המשיבה; וכן לאור פוטנציאל החילוט; כרסום ראייתי העולה מהעדויות שנשמעו במסגרת ההליך; אכיפה בררנית; וקביעותיו של בית משפט זה בע"פ 2344/22 - יש מקום לעיון חוזר בהחלטות בית המשפט המחוזי, באופן שיורה על שחרור מלוא רכוש המערערים או למצער, חלק ניכר ממנו. מנגד, טענה המשיבה כי אין לחרוג מההסכמות הברורות אליהן הגיעו הצדדים וקיבלו תוקף של החלטות שיפוטיות של בתי המשפט בערכאות השונות; כי פרק זמן של שנה וחצי איננו "פרק זמן משמעותי" כנדרש בפסק הדין בע"פ 2344/22; כי היקף התפיסה עומד על חלק קטן משווי עבירות הלבנת ההון המיוחסות למערערים; וכי את טענות המערערים בדבר אכיפה בררנית יש לברר במסגרת ההליך העיקרי.

4. בהחלטתו מיום 28.2.2024 עמד בית המשפט המחוזי על השאלה העומדת במוקד הבקשה, והיא: האם חלוף הזמן מעת שניתן פסק הדין בע"פ 2344/22 "מטה את כף המאזניים באופן שנקודת האיזון

כפי שנקבעה בהחלטות קודמות דינה להשתנות". בית המשפט המחוזי קבע כי המערערים לא הניחו תשתית מספקת לטענתם לפגיעה כתוצאה מהמשך תפיסת רכושם, לא טענו כי שחרור הרכוש נדרש לצורך קונקרטי ולא נקבו בסכום שיש לשחררו - זאת בפרט, מקום בו חלק מרכזי מן התפוסים הם נכסי נדל"ן שלא הועלתה בקשה למכירתם. לעניין הימשכות ההליכים, דחה בית המשפט המחוזי את טענת המערערים לפיה זו רובצת לפתחה של המשיבה, ומצא כי אף שההליך נמשך פרק זמן לא מבוטל - דומה כי פרשת התביעה צפויה להסתיים בקרוב. לבסוף קבע, כי אין בראיות שהובאו "משום שינוי ראייתי משמעותי ומובהק" מהמסד הראייתי שעמד ביסוד הסכם 2017, וכי ממילא אין הוא רואה מקום להידרש לטענות אלה במסגרת ההליך שלפניו. עם זאת, בדומה לנפסק בהחלטה קודמת ומאותם טעמים, נקבע כי ישוחרר לידי המערערים סך של 383,080 ₪ בגין תשלומי משכנתא ששילמו על אחד מנכסי המקרקעין התפוסים.

מכאן הערעור שלפניי.

טענות הצדדים

5. המערערים ממקדים ערעורם בשתי טענות מרכזיות: טענתם האחת עניינה בפוטנציאל החילוט, לגביו נטען כי המשיבה תפסה רכוש בשווי רב מבלי שהראתה מהו היקף החילוט הצפוי בסופו של ההליך. בהקשר זה נטען כי המשיבה לא הצביעה על פסיקה התומכת בחילוט "הרכוש האסטרונומי" התפוס בידה. טענתם השנייה עניינה בחלוף הזמן "הקיצוני והייחודי", לשיטתם, לתיק זה, כאשר רכוש רב תפוס בידי המשיבה תקופה העולה על שבע שנים מאז הוגש כתב האישום. בהקשר זה נטען כי המערערים התקשרו בהסכם 2017 מתוך ציפייה שההליך יקודם באופן מהיר ויעיל, בעוד שבפועל, בחלוף כעשור ממועד תפיסת הרכוש, ההליך אינו מתקדם כמצופה ואף אין צפי לסיומו הקרוב. המערערים סבורים כי במצב דברים זה, יש בחלוף הזמן כשלעצמו כדי ללמד על הפגיעה הנגרמת להם, ואף להוביל לשינוי ההסכם אליו הגיעו עם המשיבה; וכי אופן התנהלות המשיבה, הן לאורך ההליך הן באופן השמירה על הרכוש התפוס, מצדיקה אף היא בחינה מחודשת של הצו הזמני.

6. המשיבה מצדה סומכת ידיה על החלטת בית המשפט המחוזי וטוענת, כי אין מקום לסטות מהסכם 2017, על פיו ייוותר יתר הרכוש תפוס עד למתן צו חילוט סופי, הסכמה שאושרה גם בהסכם 2020. נטען כי הסכמות הצדדים נועדו לחסוך בהתדיינות משפטית מחד, וליתן למערערים ודאות כלכלית במישור האישי והעסקי מאידך. לפיכך, שינוי בתנאי ההסכם יעשה רק בנסיבות חריגות, שאין קיימות בענייננו. אשר לחלוף הזמן נטען, כי אף שזה עשוי להצדיק, במקרים חריגים, עיון מחודש בהסכם בעניין התפוסים, בנסיבות ענייננו לא הוסטה נקודת האיזון בין האינטרס הציבורי שבהבטחת החילוט בתום ההליך, לבין שמירת אינטרס הנאשם בסיפוק צרכיו הבסיסיים. כך הם פני הדברים בשים לב להיקף הרכוש ששוחרר במסגרת הסכם 2017; ולנוכח ידיעת המערערים כי מדובר בתיק כלכלי מורכב העשוי

להימשך תקופה ארוכה. עוד נטען כי חלוף הזמן מונח בעיקרו לפתחם של המערערים וכי הצפי לסיום ההליך קרוב. ולבסוף נטען, כי אין לקבל את טענות המערערים בדבר אופן הטיפול ברכוש התפוס על-ידה, שכן הכספים שנתפסו מושקעים בהתאם לקבוע בדין ומשטענות המערערים לעניין אופן גביית המחאות שנתפסו בהליך הזמני, נדחו על-ידי שתי ערכאות משפטיות.

7. להשלמת התמונה אוסיף, כי הדיון בערעור נדחה שוב ושוב בשל מצבה הרפואי הקשה של בתו של המערער 2 והצורך בסיעודה, עד שהתקיים ביום 17.12.2024.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון, אני סבורה כי בכפוף לשחרור סכום מסוים מן הכספים התפוסים כפי שיפורט בהמשך, דין הערעור להידחות בעיקרו.

9. סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון מסמיך את בית המשפט להורות, במקרה בו הורשע נאשם לפי סעיפים 3 או 4 לחוק, כי בנוסף לכל עונש יחולט רכושו בשווי הרכוש בו נעברה העבירה, הרכוש ששימש לביצוע העבירה, שאיפשר את ביצועה או שיועד לכך; וכן בשווי הרכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצועה או שיועד לכך. על מנת לשמור על מצבת נכסיו של הנאשם ולמנוע אפשרות להברחתם באופן שיסכל את אפשרות חילוטם בתום ההליך, מקנה חוק איסור הלבנת הון סמכות לבית המשפט להורות על חילוטם הזמני עד להכרעה בהליך הפלילי (סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון, המחיל את הסדר החילוט הקבוע סעיפים 36 עד 36 לפקודת הסמים המסוכנים, בשינויים המחויבים, על עבירות הלבנת הון; ועל תכליותיו של צו החילוט הזמני ראו: ע"פ 80/19 אהוד מאיר שאיבות בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (11.8.2019) (להלן: עניין מאיר שאיבות); ע"פ 3390/19 אביטן נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (21.11.2019); ע"פ 6009/19 בידון נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (23.10.2019)).

10. שני שיקולים מנחים את בית המשפט בבואו לבחון מתן צו חילוט זמני. האחד, קיומו של "פוטנציאל חילוט", במובן זה שהראיות הלכאוריות הקיימות מקימות סיכוי סביר להרשעה שבעקבותיה ניתן יהיה להורות על חילוט רכושו של הנאשם; והשני, מידתיות הצו הזמני, שיקול שבמסגרתו יש לבחון האם ניתן לנקוט באמצעים חלופיים לתפיסת רכושו של הנאשם, שפגיעתם בקניינו פחותה (ראו: עניין מאיר שאיבות, בפסקה 17; ע"פ 2243/23 קסאס נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (19.4.2023); ע"פ 3144/22 אמסלם נ' מדינת ישראל, פסקה 34 (13.11.2022); בש"פ 9222/20 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (4.1.2021)).

11. בענייננו, ובהתייחס לפוטנציאל החילוט, המערערים לא העלו בערעור שלפני כל טענה באשר לדיות הראיות במישור הלכאורי המצדיקה עיון מחדש בשאלת פוטנציאל החילוט. טענתם היחידה היא, כי עיון בפסיקת בתי המשפט מלמדת כי בפועל, סכומי החילוט הנוהגים נופלים במידה ניכרת משווי הרכוש התפוס על-ידי המשיבה. אין לקבל טענתם זו. ראשית, ברירת המחדל לפי סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון היא חילוט מלוא סכום העבירה, כאשר חריגה מן האמור מחייבת "נימוקים מיוחדים" שיפורטו על-ידי בית המשפט. נקודת המוצא האמורה משליכה גם על היקף החילוט הזמני שנועד לשמר את מצבת נכסיו של הנאשם עד למתן צו החילוט הסופי (וראו: ע"פ 1872/16 דז'לדטי נ' מדינת ישראל, פסקאות 59-60 (18.5.2017); ע"פ 7701/17 סנדלר נ' מדינת ישראל, פסקאות 9-10 (23.10.2017)), זאת בפרט מקום בו הרכוש התפוס בידי המדינה מהווה אך חלק קטן מסכום העבירות המיוחסות למערערים. שנית, וזה העיקר, יש ליתן משקל של ממש להסכם הדיוני אליו הגיעו הצדדים בראשית ההליך בו נתנו הסכמתם "להארכת תפיסת כל יתר הרכוש שלא ישוחרר וזאת עד להחלטת חילוט סופית", הסכמה אשר אושררה באופן מפורש בהסכם 2020 (סעיף 12 להסכם). כעולה מן ההסכם, תכליתו העיקרית הייתה לייתר את ההתדיינות בשאלת הצו הזמני, ובפרט בשאלת פוטנציאל החילוט. קשה להלום שלאחר שהמערערים רדו את מלוא הדבש מן ההסכם, וקיבלו לידיהם רכוש תפוס בשווי של 9 מיליון ₪ ללא צורך בהתדיינות, הם ידרשו לקיים התדיינות מחדשת בפוטנציאל החילוט תוך ניסיון לבטל את חלקם בהסכם. ויובהר, המערערים אינם מבקשים לפתוח לדיון את ההסכמות בכללותן, לרבות אלה המתייחסות לרכוש שכבר הושב להם על-ידי המשיבה - אלא רק את החלק הנוגע להתחייבויותיהם שלהם.

12. שונים מעט פני הדברים בהתייחס למידתיות צו החילוט הזמני. כידוע, במסגרת בחינה זו יש ליתן משקל לחלוף הזמן בו עתיד לעמוד הצו בתוקף, ובתוך כך לפרק הזמן שחלף מאז הוצא הצו וכן לצפי הזמנים לסיום ההליך הפלילי (עניין מאיר שאיבות, בפסקה 22; ע"פ 5316/22 מדינת ישראל נ' פרנקו, פסקה 23 (10.11.2022)). אין חולק כי מאז הוגש כתב האישום חלף זמן ניכר, העומד על למעלה משבע שנים, וכי התקדמות ההליך אינה כמצופה. לצד זאת יש לתת את הדעת גם לחלקם של המערערים בהימשכות ההליך; ולהעדר כל טענה כי הרכוש, או חלקו, נדרש למערערים לצורך קונקרטי, ובפרט מקום בו עיקר התפוסים הם נכסי מקרקעין.

13. בנסיבות שתוארו, ובמאזן הכולל, המלצתי לצדדים בתום הדיון על שחרור סכום מסוים מכספי החילוט. בהמשך להמלצת בית המשפט הודיעה המשיבה, כי בהתחשב בנסיבות הרפואיות המיוחדות הנוגעות לבתו של המערער 2, שלא עמדו לפני בית המשפט המחוזי, מסכימה המשיבה לשחרר לידי המערערים 1-2 סכום נוסף של 1,500,000 ₪, מעבר לסכום ששוחרר בהחלטת בית המשפט המחוזי. אני סבורה כי ההסכמה האמורה, נותנת ביטוי הולם להימשכות ההליך, ומאזנת נכונה בין האינטרס הציבורי שבהבטחת החילוט בתום ההליך לבין זכויות המערערים.

14. בכפוף לשחרור הסכום האמור, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ט טבת
תשפ"ה (19 ינואר
2025).

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת